

Övergripande strategi för CAN:s verksamhet 2021–2025

C.A.N

**Centralförbundet för alkohol-
och narkotikaupplysning,
CAN**

Maj 2021

Innehåll

Nu inleds vår andra strategiperiod.....	4
1. CAN – bakgrund och verksamhet	5
2. Målgrupper.....	9
3. CAN:s mål för verksamheten 2021–2025	9
4. Framtagande och implementering	11

Nu inleds vår andra strategiperiod

CAN:s första strategi löpte 2016 till 2020. Idag ser vi att områden som strategin satte fokus på 2016 – kundnöjdhet och service, regionalt arbete, synlighet, forskning, attraktiv arbetsplats – har blivit etablerade med en självklar plats inom CAN.

Den andra strategin som kommer att löpa från 2021 till 2025 tar ett naturligt avstamp i den tidigare strategin men sträcker sig ett steg längre. CAN tar sikte på rollen som aktiv samhällsaktör med tydliga erbjudanden till de som är målgrupper för våra verksamheter – vi är ett kompetenscentrum inom ANDTS.

Fokus för den kommande femårsperioden kommer att vara: kontinuitet – kvalitet – trovärdighet – kommunikation.

CAN ska framhålla vår position med en fot i civilsamhället och en i det offentliga. Det gör oss till en unik aktör med hög integritet och djup förankring i samtiden.

1. CAN – bakgrund och verksamhet

CAN – ett nationellt kompetenscentrum i ANDTS-frågor

CAN – Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning är ett nationellt kompetenscentrum i ANDTS-frågor. Vi genomför flera av de nationella undersökningarna på området och utför olika typer av analyser utifrån dessa underlag. Forskning bedrivs på data från CAN, både hos oss och vid olika lärosäten som till exempel Karolinska Institutet och Stockholms universitet. Kunskapen används av såväl myndigheter som civilsamhälle.

CAN har tagit ett modernt grepp gällande vårt upplysningsuppdrag som vi haft sedan 1901. Inom ramen för vår kommunikation erbjuder vi bland annat digitala konferenser och utbildningar; målgruppsanpassad information och analyser; webbsändningar i sociala kanaler samt lättillgänglig text, film och podd. Vi är en kunskapskälla för professionella och ideella inom ANDTS-området i hela landet.

CAN – en organisation med en lång historia

CAN grundades 1901 och är en del av civilsamhället med ca 50 medlemsorganisationer. Styrelsen utses av: Folkhälsomyndigheten, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Socialstyrelsen, Vetenskapsrådet, samt av medlemsorganisationerna vid årsmötet. Regeringen utser ordförande.

Ändamålsparagraf

CAN:s syfte beskrivs i vår ändamålsparagraf:

§1 – Ändamål

”Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) är en oberoende organisation som har till uppgift att följa konsumtionsutvecklingen, bedriva och främja saklig information om verkningar på individ och samhälle av alkohol- och narkotikabruk liksom om metoder för att förebygga alkoholskador och icke-medicinskt bruk av narkotika. Ändamålet är att minska konsumtionen av alkohol och tobak och verka för ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med en vision om en värld fri från skador orsakade av dessa.”

Fastställd 1978-12-05

Justerad av årsmöte 2017-05-31

För bakgrund till ändamålsparagrafen i form av beskrivning av CAN:s historia, verksamhet och stadgar, se www.can.se/om-can

Överenskommelse

Sedan 2002 har CAN tecknat överenskommelser med staten (Socialdepartementet). Av innevarande avtal för 2021–2023 framgår att CAN verkar inom området alkohol och andra droger på följande sätt:

- Följer och beskriver konsumtionsutvecklingen genom att genomföra undersökningar, analyser och producera rapporter.
- Förmedlar kunskap om alkohol och andra droger i allmänhet och om konsumtionsutvecklingen i synnerhet.
- Samverkar med ideella organisationer, myndigheter och andra intressenter.
- Bedriver regional verksamhet.
- Medverkar i internationellt samarbete.

Vår ambition är att skapa en långsiktigare och stabilare finansiering och med detta som grund konsolidera och expandera vår verksamhet under den kommande femårsperioden.

Undersökningar

CAN är idag en aktör som genomför undersökningar om konsumtionsutvecklingen bland unga och i hela befolkningen gällande alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Vi genomför vår skolundersökning sedan 1971 och "Monitormätningarna" sedan 2013. Vi genomför också sedan 1990-talets början lokala och regionala undersökningar på uppdrag av enskilda kommuner och län. Sedan 2014 ansvarar CAN för undersökningen "Vanor och konsekvenser" som syftar till att kartlägga bruk, missbruk och beroende av ANDTS i den vuxna befolkningen, samt olika negativa konsekvenser som bruket har för personer i omgivningen. CAN har även i uppdrag att årligen följa upp gatu- och grossistpriser för ett antal narkotiska preparat.

Under den kommande femårsperioden har CAN en ambition att göra longitudinella uppföljningar utifrån Vanor och konsekvenser, samt att ytterligare lyfta "harm to others"-perspektivet.

Förutom svenska undersökningar medverkar CAN i två större europeiska undersökningar: ESPAD och RAHRA.

Lokala data

Som en vidareutveckling av våra undersökningar och analyser har CAN utvecklat en modell för att hjälpa kommuner och län att utifrån indikatorer kartlägga och analysera utvecklingen inom ANDTS och att studera sambandet mellan insatser och organisation i förhållande till ANDTS-utvecklingen.

Forskning

Sedan 2013 har CAN en utökad samverkan med forskare som har resulterat i ett nära samarbete med Karolinska Institutet. Vi samarbetar även med andra lärosäten, bland andra Stockholms universitet. Ett flertal forskare och doktorander bedriver idag studier på de datakällor CAN förfogar över. De forskare och doktorander som har anställning hos CAN bidrar även till kunskapsspridningen genom att medverka i våra utbildningsinsatser.

Förankring i civilsamhället

Ett femtiotal organisationer från civilsamhället är medlemmar i CAN. Dessa organisationer ser oss som en viktig källa till fakta och som samarbetspartner i kunskapsspridande aktiviteter både på nationell och lokal/regional nivå. Vi samlar årligen in synpunkter från medlemmarnas kontaktpersoner om vad CAN bör fokusera på under kommande år och ytterst beslutar årsmötet, där medlemsorganisationerna samlas, om vår verksamhetsplan.

Nationellt, regionalt och lokalt

Sedan 1937 har vi en regional organisation med länsombud, som bland annat bidrar till att sprida information från CAN och som är viktiga samarbetspartners i kunskapsspridningen. Vi är lyhörda för den regionala nivåns önskemål om gemensamma aktiviteter och utbildningsinsatser och försöker ta hänsyn till önskemålen i vår egen verksamhetsplanering.

En stor del av det praktiska ANDTS-förebyggande arbetet utförs av kommuner, län, regioner och det civila samhället. Den nationella och regionala nivån spelar en stor roll för att stödja det lokala arbetet och engagemanget. CAN är en viktig aktör på nationell nivå i detta stödjande arbete. Både genom vår regionala organisation med länsombud, vår förankring i civilsamhället och vår samverkan med centrala myndigheter.

Under de senaste åren har CAN:s samverkan med de centrala myndigheterna på ANDTS-området ökat när det gäller kunskapsspridning till den lokala och regionala nivån. Vi är medarrangör till den grundutbildning som länsstyrelsen anordnar för samtliga nyanställda kommunala samordnare. CAN arrangerar även kunskapsspridande insatser och analyser på uppdrag av Länsstyrelserna, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.

Vi har också startat en grundkurs i ANDTS-prevention som är öppen för deltagare från civilsamhället så väl som från kommuner och centrala myndigheter.

Hos CAN finns även kompetens och erfarenhet av metodutveckling och metodförvaltning.

CAN – en säker källa

Kvantitativa undersökningar, forskning och analys, oberoende journalistik och tillgänglighet genom målgruppsanpassad kommunikation. Dessa värden står CAN för och detta levererar CAN till vårt demokratiska samhälle. För CAN är det viktigt att organisationer och beslutsfattande insatser kan lita på att de får tillförlitliga underlag som grund för verksamheter och beslut. CAN behöver därför fortsätta att arbeta systematiskt med vår trovärdighet och alltid ha den i åtanke vid beslut om nya uppdrag eller verksamheter. CAN ska även fortsättningsvis uppfattas som en säker källa.

2. Målgrupper

CAN:s målgrupper är i första hand myndigheter, organisationer och personer som på olika sätt verkar inom ANDTS-området, främst inom den förebyggande sektorn.

CAN riktar sig även till målgrupperna: unga och vuxna i ungas närhet; media; opinionsbildare samt forskarsamhället.

3. CAN:s mål för verksamheten 2021–2025

En övergripande målsättning för verksamheten är att:

CAN:s verksamhet ska kännetecknas av hög kvalitet och tillgänglighet

Förarbetet med strategin – enkäter och diskussioner – ger stöd för följande slutsatser:

- CAN ska vara ett nationellt kompetenscentrum som följer utveckling och förmedlar kunskap inom ANDTS.
- CAN ska vara en samhällsaktör genom att bidra med kunskap och tillgängliggöra den för att höja nivån i det offentliga samtalet och möjliggöra kunskapsbaserat beslutsfattande.
- CAN:s verksamheter ska vara relevanta för hela Sverige. För län och kommuner, myndigheter och organisationer.
- CAN har en hög trovärdighet och det är viktigt att på alla sätt verka för att den bibehålls.
- Då kommunikationsuppdraget är centralt behöver CAN aktivt sträva efter synlighet och att få genomslag i nyhetsmedia.
- CAN bör sträva efter att insamlade data användas för forskning.

Långsiktiga mål för perioden 2021–2025

Utifrån slutsatserna har nedanstående långsiktiga verksamhetsmål för perioden 2021–2025 formulerats:

1. Den kunskap som CAN samlar in och förmedlar till centrala aktörer på nationell, regional och lokal nivå är relevant och trovärdig vilket bidrar till ett bra underlag till diskussioner om åtgärder.
2. CAN har fokus på kommunikationsuppdraget genom satsning på ökad synlighet, målgruppsanpassning och digitala kanaler.
3. CAN:s erbjudanden till kommuner, län och organisationer, som tex KULA och olika typer av uppdragsundersökningar, är en etablerad och väl utbyggd del av vår verksamhet.
4. CAN arbetar kontinuerligt med metodutveckling för att säkerställa kvaliteten i våra datainsamlingsmetoder, våra analyser och vår utredningsverksamhet.
5. CAN:s data används för analys och forskning. Forskningssamarbeten med flera lärosäten runt om i landet är etablerade.
6. CAN verkar för att värna och synliggöra vår trovärdighet.

Varje mål kommer att utvärderas kvantitativt eller kvalitativt vid strategiperiodens slut.

Utifrån de långsiktiga målen tar vi årligen fram ettårsmål för CAN i stort, för varje avdelning och för varje verksamhet. Ettårsmålen följs regelbundet upp avdelningsvis. De långsiktiga målen följs upp inför utarbetande av nästa strategi.

4. Framtagande och implementering av strategin i CAN:s verksamhet

Denna strategi har tagits fram genom en enkätundersökning, diskussioner och interna processer under hösten 2020 och våren 2021. Detta dokument ersätter det tidigare styrdokumentet "Övergripande strategi för CAN:s verksamhet 2016–2020" och har antagits av årsmötet den 26 maj 2021.

Strategin är överordnad verksamhetsplanen. Det innebär att målen i verksamhetsplanen ska ta avstamp i de långsiktiga målen i strategin. Det innebär att avdelningschef/forskningsansvarig ansvarar för att utforma verksamhetsmålen i enlighet med strategin. Avdelningschef/forskningsansvarig ska beakta samtliga långsiktiga mål och i verksamhetsplanen formulera ettårs mål som syftar till att uppfylla de långsiktiga målen. En plan för den interna förankringsprocessen kommer att utarbetas. Arbetet med att implementera strategin internt startar hösten 2021 i samband med att processen för verksamhetsplanen 2022 inleds.

C.A.N